

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félvre . . . . . 3 " — "
negyedévre . . . 1 " 50 "
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventuticza 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Mért nem hallgathatunk? (Döröcskei). — Infandum jubes renovare dolorem. (Takács F.) — A soproni díjpénz-alapítványok. (Kund Samu) — Belföld. — Vegyések. — Pályázatok.

Miert nem hallgathatunk?

Sokszor volt már szó e lapok hasábjain a lelkészek fizetéséről s még fog róla szó lenni, mert a thema az életből van véve, de megoldva nincs. A mindennapi kenyérről senki sem feledkezhetik meg, különösen pedig az nem, a ki azért terhes szolgálatot végez a közjó terén s érzi magában — mert más rendűeknél látja végbemenni mindennap — hogy a munkás méltó az ő jutalmára. Ha a r. kath. papok javadalmazását emelni szükség, mint a kiknek családjuk nincsen, s mégis 4—5-ször annyi fizetéssel vannak el látva, mint a protestáns lelkészek, annak oka csak az, hogy van miből s hogy a magyar klerus kezén levő 50 milliónyi vagyonérték Magyarországon jobban és mélyebben tábláztassék be a jövőre a katolicizmus tulajdonába, s hogy az alantas papság részben hívebb maradjon s ne kívánjon más utógondolatot táplálni magában, mint azt az egyházat, a melynek kenyérét eszi; részben pedig vagyonos léte-re jobban csinálhassa a nép és világ előtt a thonust. Ha ez szükségnek nevezhető, mennyivel inkább kellene a protestáns lelkészi kart jobb és biztosabb javadalmazásban részesíteni, mikor a gabonanemek árcsökkenésével naponként csekélyebb lesz fizetése s mikor hivatalos működése mellett a megélhetés és családfenntartás gondjai nehezülnek mindinkább vállaira. Mondom, ha a katolikus lelkészi kar fizetésének javítása szükség, akkor a protestáns lelkészi kar elhanyagolása hanyagság, mulasztás, eltussolt haszonlesésként tűnik fel mindazon tényezők részéről, a kiknek szolgálatot tesz a prot. lelkészi kar.

De erről nem akrok én szólni. Sőt mielőtt még egyszer szóba kerülne „a mi fizetésünk“, egy pár szót szeretnék szólni „a mi kiadásunkról“, mivelhogy — ámbár ellenmondásnak látszik — de igaz, hogy vannak kiadások, a melyek a jövedelmet biztosítják.

Minden rangú és rendű állás jövedelme megszokik: a kenyér, az eszközök és az élvezet megszerzése közt. Még a napszámos is költ, nemcsak kenyérrre, de eszközre is. Élvezetre csak annak jutna, kinek az első kettő meg-

szerzése után is bőven marad. Csakhogy az élvezet is életszükség alakjában lép fel, a miért még a napszámos is mulat, élvez a maga módja és belátása szerint. A szellemi munkás, a pap, tanár, tanító sem lehet el, hogy eszközökre ne költjön, az egyik bővebben, a másik gyérebbe. Politikai és szépirodalmi lapok, szakközlönyök és iratok a mindennapi kenyérhez tartoznak úgy szólván. A társadalmi, hazai jótékony czélok előtt sem zárhatjuk el, bár szük erszényünket teljesen, hivatalosan állásunkkal egybekötött követelések pedig napról napra várják a kielégítést minden habozást kizárván. Léven pedig mindezek részint a fizetésekhez arányosan kivetve, részint pedig a magunk belátása és a választása alá vetve, úgy számíthatunk, hogy 50—200 frtot igénybe vesznek tőlünk évenként. A fizetések többi része a mindennapi kenyér rubrikájában merül el. A takarékpénztárra nem marad.

Mindezekből azonban csak azt akarom kihozni, hogy úgy a csekély élvezet, mint az eszközszerzés rubrikájából megtakaríthat mindenki évenként egy pár forintot olyan célra, a mely az eszközszerzéssel csaknem azonos, a mely cél követelése azon kiadásokhoz tartozik, a melyekkel jövedelmünket — ha mást nem — hát biztosítani segítjük.

E cél alatt értem a Luther-társaságot. Reményelem, hogy mindenki egyetért velem, miszerint e cél nagy mértékben azonos az eszközszerzéssel.

Tudom hogy lesznek, a kik ha észreveszik, hogy a Luther-társaságról van szó, leteszik a lapot és azt mondják: én semmiféle társaságnak tagja nem leszek. De ha tekintbe vesszük, hogy a fentebbiek szerint csakugyan mindenkinek, a kit első sorban illet, van módja arra, hogy a Luther-társaságnak tagja legyen, bár igaz, hogy mostanában más hatalmasan mozgó eszmék csaknem teljesen leszorítják az egyházi dolgokat a felkarolás és segély napi-rendjéről; ha tekintetbe vesszük, hogy még mindig vannak habozók, a kik előbb látni akarnák a 2000 frt biztos évi jövedelmet s a megalakult társaságnak azonnal tagjai lesznek; ha tekintetbe vesszük, hogy 1884 októberben kezdődött már a megalakulás munkája s mégis csak vala-

mivel több van biztosítva, mint a 2000 frtnak $\frac{1}{4}$ része, a mennyiben a legutolsó kimutatás szerint 587 frt évi díj van jegyezve, a mi körülbelül 147 tagra vall és 1232 frt az alapra, melynek 5% körülbelül 62 frt, a mi tehát összes évi jövedelmül 649 frtot ad, a melyhez még szükségeltetik 1351 frt, a mely összeg előállítására vagy még 340 tag, vagy pedig 5% mellett 26,000 frt alaptőke kell; ha tekintetbe vesszük, hogy hazánkban 600 ev. lelkész, 160 rendes tanár, 71 mellék- és rendkívüli tanár, több mint 1500 ev. tanító, összesen 2341 egyén van a földi javadalmakkal sokkal jobban rendelkező neves és lelkes világi gárdáján kívül egyházunknak, mely nézetem szerint hivatva és kész lesz a megalakulás után a virágzás korszakát felidézni; ha tekintetbe vesszük, hogy magyar ev. egyházunknak csakugyan szégyenére válnék, ha a Luther-társaságot nem tudná megalakítani, illetőleg 2000 frt évi jövedelmet ily szent célra biztosítani; ha tekintetbe vesszük, hogy még ez évi egyetemes gyűlésig elegendő idő volna a megalakulást befejezni, a mi bizonyára az egész egyetemnek nagy örömeire válnék: hát nem hallgathatunk.

Igaz, hogy a mostani mozgalmas időkben kevés figyelem jut az egyházi ügyeknek; el van foglalva a nemzet nemzeti ügyével és nem kevésbé várhatná az egyháztól is annak támogatását, úgyde a prot. egyházaktól aligha fogja valaki rossz néven venni, hacsak a hazafias szellem nevelésével hozza meg áldozatát. Anyagi forrást nem nyithat sehol, elég ha elbirja a maga terheit. A prot. egyházaknak sok véres verejtékkel szerzett, de buzgó szívből adott köztalánya veszett el az üldöztetés korában és úgy látszik, soká késik a történelem logikája, mely csak némi kárpótlást is bocsátana szabad rendelkezésükre. Nem osztogat s mai kor egyházaknak vagyont, sőt ahol lehet áldozatot kér és követel azoktól. A prot. egyháznak soha sem szabad késni a magáét megtenni s megvagyok győződve, minél erősebben szervezi magát, annál több szolgálatot fog tenni a nemzetnek is. A hazafiaság hozza tehát magával, hogy minél előbb valósítsuk a Luther-társaság eszméjét, a melynek gyümölcse lesz az az áldozat, a melyet az evang. egyház újabban hoz a haza oltárára és a haza csak újra meggyőződve arról, hogy az evang. egyházban biztos támasza van az igazságnak, a szabadságnak és felvilágosodottságnak, elismerését sem fogja ezen egyháztól megtagadhatni.

Oly dolgot mivelünk a Luther-társaság megalakításával, a melynek kiadásaival saját jövedelmünket, elismerésünket biztosítjuk. Ezért nem hallgathatunk.

Döröcskei.

Infandum jubes renovare dolorem.

Szerte-szanaszét már olvashattuk a lapokban, hogy Trefort vallásügyi miniszterünk mily buzgalmat fejt ki a katolikus alsó papság helyzetének javítása céljából. — A cél nemcsak megközelítve, hanem körülbelül valósitva is van. A kormány ilynemű intentióit mi is csak helyeselni tudjuk. Égbe kiáltó aránytalanság- és igazságtalanságnak tartjuk mi is, hogy azok éhezzenek, sanyarogjanak, akik a nap terhét hordozzák — míg a püspök urak kétszáz — háromszázezer forint évi jövedelem mellett heverésznek a kényelem pamlagán! Aztán igazza van Trefort úrnak, hogy

azok a szegény plébánosok a megváltozott birtokviszonyok következtében fizetéseikben rövideget szenvedtek; — prot. kézre jutott földbirtok többé nem adózik a róm. kath. papnak! — Hát mi szegény prot. papok — a megváltozott viszonyok következtében nem szenvedtünk e rövideget fizetéseinkben? Majd árva, majd unjonczozási — majd egyéb politikai ügyben ránk parancsolnak, hogy anyakönyvi kivonatokat adjunk ki — Isten nevében ingyért. — Pedig ezen a czimen is, ha „nem is csurran, de cseppen“ valamicske erszényünkbe! Ki gondoskodik kárpótlásunkról?

A kath. alpapságról gondoskodik az úr — a miniszter!

Miért nem vesz fel bennünket is jóakarátának lajstromába? Mért nem teszi országos ügygyé a mi ügyünket is? Mért nem gondoskodik a prot. papság csúfosan sanyaru helyzetének javításáról is?

Talán azon okból, hogy mi ügyis eléggé jól vagyunk dotálva! Tessék sorról sorra nézni hiványainkat s tessék aztán lélek szerint itélni: látni fogja akkor, hogy kevés kivétellel, a legszegényebb plébánia jövedelme felér a legzsirosab prot. ekklezsia papi fizetésével. Vagy a r. kath. papot jobb falat illeti, ehhez pedig gazdagabb jövedelem szükséges? Mig a szegény prot. pap már mint alumnista elvesztvén érzékét is a jobb életmód iránt, — hát sanyarúbb helyzet mellett is prédikálhatja az igét, mely azt mondja, nem csak kenyérrel él az ember?!

Avagy a r. kath. alpapok ügyét azért öleli fel a kormány, mert ők mint a korona hűbéreseinek a püspököknek kinevezettjei jobban szolgálatjára állanak, mint a szabadon választott s ennél fogva minden felsőbb befolyástól független prot. papság; Az igaz, hogy minket a nép szabadon választott, de épen azért nem vagyunk annyira rabjai a hierarchiánsk, hogy ellentétbe helyezük magunkat az ország törvényeivel, mint a hogyan sokszor megesett ez a r. kath. kollegákon, kiknek dogmájuk: inkább engedni a pápának, mint a királynak! Hazafiságunkra úgy a békésfejlődés, mint a vész idején mindég számíthat a kormány úgy — mint a r. kath. papságéra!

Vagy azt gondolja a miniszter úr: ha annyira élünkhalunk a prot. autonomiáért, hogy azért életet, vért áldozni készek vagyunk, — hát akkor fizessük meg e drága jószágnak az árát; s egyházunk maga gondoskodjék papságának méltóságához s hivatásához illő fizetéseiről, ha versenyt akar futni a haladó korszellemmel! Van ez okoskodásban valami! Csakhogy ebből a valamiből semmisse lesz, ha szabadságban szabados népünkre appellálunk! Példa erre a mi dunántúli egyh. kerületünk papi — tanítói — gyámoldája! Hogy ez áldott pénzügyi fizetésképes legyen, a gyülekezeteket egy főpásztori gyönyörű levél szólította fel eddigi gyámoldai illetékük felemelésére. E kis adó emelést a többség elvetette! Törődik is azzal az autonom prot. nép, ha lelkészeinek, tanítóinak özvegyei árvái, mint a sors haragjának üldözöttjei nyomorban tengetik életüket!

Valóban a prot. papnál nincs mostohább gyermeke a sorsnak. — A r. kath. papról gondoskodik az állam, hogy naponkint vigan lakozzék, a politikai hivatalnokoknak 5, 10, 15 évenként fizetésemelést biztosít a törvény, még tanítóinkat is felkarolja az ország. — A prot. papról csak az özönvíz előtti hiványok gondoskodnak!

Ha így jól van, — ám legyen! Én és kollegáim is majd csak megélünk, úgy a hogy holtig!

Ha azonban a haladó korszellemet, a fokozatosan növekedő anyagi s szellemi igényeket és egyházunk jövőjét tekintjük, — akkor lehetetlen, hogy azt ne mondjuk: „ideje, hogy ébredezzünk valaha.“ És ha a földdel egyetemben prot. egyház egyetemünk is megmozdul, ha a tétlenség álmából arra ébred fel, — hogy a prot. papság anyagi helyzetén segíteni kell: akkor a dolog mikéntjére nézve vessen szikrát annak feje, a kié nagyobb is, jobb is, mint az enyém!!

Takács F.

A soproni díjpenz-alapítványok.

A soproni gyülekezet kezelése alatt jeles díjpenz-alapítványok állanak. E gyülekezet presbyteriuma által legújabbán megállapított (1885. évben) „díjpenz-rend“-ben 35 különféle ily alapítvány van felsorolva, melyeknek tőkeállománya 1884. végén a 90 ezer forintot meghaladta.

A nevelés oltárára letett ezen alapítványok ügye egyházi közügy, mely mindnyájunkat nagyon közről érdekel. Sokaknak kedves dolgot vélek tenni, ha a „díjpenz-rendet“ a kezem közt levő egyik nyomtatott példányából e lapok hasábjain megismertetem.

Előbb azonban teljes elismeréssel adózom a presbyteriumnak, hogy e díjpenz-rendet megállapította. Igazolta ezzel, hogy a jó rendet szereti és igazolta, hogy a reája bizott javaknak hű safára akar lenni. Mert hogy hűségesen, a kegyes alapítók intentióinak megfelelően kezelje a megváltozott viszonyok közt az alapítványokat, ép ezért dolgoztatta ki e díjpenz-rendet; ezért kutatta az alapítók végrendeleteit, s vette fel a díjpenz-rendbe e végrendeletek ide vonatkozó kivonatát; ezért osztotta ki tagjai közt a munkálatot, hogy ezek öntudatosan s kegyeletes hűséggel járhassanak el díjpenz-megszavazási tisztókben, melynek vezérelvül oda van állítva e rendezet élére: „a díjpenz-alapok kezelésénél és kamataik felhasználásánál mindenek előtt az alapító akarata a végrendelet vagy az alapítólevél szözszerinti értelmében határoz.“

Az alapítványok közül egy a XVII-dik századból való, három a XVIII-dik század 1-ső feléből, tiz ennek második feléből, hat a XIX-dik század első negyedéből, nyolcz ennek második és hét ennek harmadik negyedéből való. — 1872-ben kelt az utolsó végrendelet, mely a soproni gyülekezetre bizott díjpenz-alapítványt; az újabb díjpenz-alapítványok a tanári kar kezelésére bizattak.

Tekintve az alapítók nemeslelkű szándékát, t. i. tanulói pályán támogatni szegény. jóerkölcű, szorgalmas tanulókat, minden alapítvány nagyrabecsülendő. Ha a következő sorokban feltüntetem az alapítványokat nagyságuk szerint, de kerek összegekben, csak statistikai munkát kívánok teljesíteni.

Áll pedig 1884. év végén: 100—200 frt. közt a Barcza Ferencz, Köves Pál, Kutsera-Sartori Judit, Volkra Sidonia alapítványi tőkéje; 200—300 frt. közt Barcza József s Döbrönte Gáboré; 400—500 frt. közt Gombócz Miklósé; 500—600 frt. k. Gabriel János Keresztélyé, Hasenauer Mártoné, Laitner Ferenczé, Márton Istváné, Török Mihályé; 1000—1100 frt. k. Csaplavics Dánielé; 1100—1200 frt. k.

Braun Ferdinandé, Kis Jánosé; 1200—1300 frt. k. Kolmár Jánosé; 1300—1400 frt. k. magáé a conventé (alapítva a főtanoda 300 éves fenállásának emlékére), s Kehr Eleké; 1500—1600 frt. k. Figuli Mihályé, Német-Bárány Borbáláé, Schwarz Mihályé; 2000—2100 frt. k. Benczur Mártoné, Tratnyaki Miklóse; 2200—2300 frton Farkas Ádámé; 3055 frton Gensel Adámé; 3250 frton Rupprecht Jánosé; 3364 frton Horváth-Illyés Juliánáé; 3493 frton Gabriel Lajosé; 5420 Kehr Vilmosé; 6011 Radl Samuelé; 6515 frton Lackner Kristófé; 8261 frton Glosius Danielé; 9280 frton Huberth Zsigmondé; 9313 frton Torkos Samuelé; 10625 frton Palm-Mayern Renataé. — A régibb időkből származó alapítványok legtöbbször az eredeti tőke ugyan nagyobb volt; de a skala folytán apadt. Ez apadásért tehát a kezelő gyülekezetet nem érheti vád.

Rendeltetésökre nézve a nagyobb alapítványok kamatai majdnem kizárólag külföldön tanuló hit- s tanárjelöltek javára vannak, néhányé általában akademiákon tanulók számára. Így a Palm-Mayern Renata-féle díjpenz adható Németország valamely egyetemén tanuló 2 theologusnak 3—4 éven át, a Torkos Samuel-féle díjpenz akademián tanuló hit- vagy tanárjelöltnél legalább 100 frt. összegben adandó s élvezhető 3 éven át folytonosan (első sorban Torkos-utódoknak szánva); a Glosius D.-féle díjpenz külföldön tanuló 1 theologusnak adandó (250 frt.), Radl Samuelé egyetemen tanuló 7 theolog. ifjúnak van szánva, kik a soproni vagy ilyenek nem lévén a pozsonyi vagy győri gymnasiumokban végezték tanulmányaikat. A Huberth Zsigmond-féle díjpenz 2 tanulónak adandó, kik Sopronból vagy Sopron tulajdonát képezett (jobbágy) községekből származnak, egyetemen vagy akademián tanulnak, előnnyel bírnak a matematikára készülők. Lakner Kristófé egyetemen tanuló ifjak számára szöll. Gabriel Lajosé 3 ifjúnak, első sorban vérrokonainak, különben soproni vagy ruszti funak 3 éven át adandó, ha akademián tanulnak. A Rupprecht János-féle 1 díjpenz theologusnak vagy jogtanhallgatónak adható; Gensel Adám a lapból politikai s orvosi pályára készülő ifjak részesülnek; a Farkas Ádám-féle alap $\frac{7}{8}$ jövedelme az alapítványozó vérrokonainak adandó, ha egyetemen tanulnak, különben gymnasiumi díjpenzül kezelendő. A Figuli Mihály-féle alaptól egy díjpenz adandó vele vérrokon, vagy kemenesalljai, főképz. szt. mártóni ifjúnak 2—3 évig, ha egyetemen vagy akademián tanul, különben 3 soproni tanuló részesül a jótételményben.

Kizárólag gymnasiumi tanár jelöltek számára alapított a soproni gyülekezet 1 díjpenzt.

A kisebb díjpenzek a soproni főiskolában tanulóifjak javára szolgálnak. Ez alapítványok közül némelyek kizárólag családi stipendiumokul rendeltettek, vagy az azokból kiutalható díjpenz csak is bizonyos megye, vidék ifjainak osztható ki. Mielőtt az ezen osztályba sorolható díjpenz-alapokat megnevezném, megjegyzem, hogy, mint magától értetődő dolgot, el fogom hagyni a család nevét, melynek tanuló ifjai első sorban jogosítvák a díjpenz élvezésére s csak a vidéket említem fel, melynek szülöttjei részesülhetnek ez alapokból. Gabriel János 2 díjpenzt alapított rokonai számára, esetleg házi szegények számára segélyt. Gombócz Miklós 4 vandalus ifjú számára rendelte díjpenz-alapítványát. Horváth-Illyés Julianna ösztöndíjára 2 kemenesalljai és 3 répcze melléki ifjú választandó ki. Kol-

már János alapítványának kamatai veszprém megyei nemes ifjakra fordítandók. Farkas Ádám különösen (de nem kizárólag) oly 3—4 ifjúval kíván jót tenni, kik alkalmasnak találtnak, hogy az elhagyatott vandalusoknak fognak becsülettel szolgálni az egyházban, iskolában, politikai téren; egy díjpenzzel pedig ugyan ő egy született soproni ifjúval. Kutsera-Sartori Judit egy rábaközi szegény ifjúnak jóltevője. Török Mihály 1 díjpenzzel saját nemzetiségéből származó ifjúnak tanítását segíti elő. Barcza Ferencz a Balaton mellékre való ifjaknak hagyott stipendiumot. Figuli Mihály előjogot ad 3 kemeses alljai, nevezetesen szt. mártoni ifjúnak.

A vérrokonok után előjoggal bírnak: Barcza József 2 díjpenzére magyar születésű árvagyermek, Kis János 2 díjpenzére rábaközi, kivált szent-andrási ifju, Márton István 1 díjpenzére gömöriek, Schwarz Mihály 2 díjpenzére szepességiek. Ilyenek nem létében e díjpenzek más ifjúnak is adhatók.

Vérrokonok nem folyamodván, szabadon rendelkezhetik a konvent Csaplovits Dániel 1 díjpenze, Hasenauer Márton 1 díjpenze, Khern Vilmos 1 díjpenze (felgymnasiumi ifjúnak), Laitner Ferencz 1 díjpenze, Német-Bárány Borbála díjpenzei, Tratnyáky Miklós díjpenzeiről.

A képezdei növendékekről emlékezett meg Benzur Márton (4 díjp.), Braun Ferdinánd (2 díjp.).

A mely díjpenz-alapoknak különös rendeltetését az eddigiekben elő nem soroltam, az ott általában főtanodai díjpenzeket tekintendők.

A díjpenzrend függelékéből látjuk, hogy 21 díjpenz-alapítvány a gymnasiumi alaphoz szolgáltat összesen 208 ft 30 kr. évenkénti járulékot. Maga a díjpenzrend kimondja (4. pont), hogy ez az eljárás nem felel meg az alapítványok rendeltetésének s hogy oda kell törekedni, hogy kedvező alkalommal, midőn t. i. más módon lehet ezt az összeget pótolni, ezen járulékok megszűnjenek. A díjpenzkezelő presbyterium ezen magalekötelezését megnyugtató tudomásul vehetni.

Szóljunk még néhány szót a megállapított díjpenzrend azon intézkedéseiről, melyek a díjpenz elnyeréséért előírt eljárást szabályozzák. A főtanoda, képezde tanulóinak folyamodásaira a tanári kar tesz javaslatot; felsőbb intézetek polgárai kérvényükhöz az utolsó vizsgáról, vagy ha ilyen nem tartatik, kolloquiumról tartoznak bizonyítványt mellékelni, azonkívül szükséges a leczkekönyv bemutatása. A pozsonyi hittani akademia tanulói, kik tanulmányaikat Sopronban végezték, azon díjpenzeket nyerhetik el, melyek akademiai levő hittanulók számára vannak rendelve. Azon folyamodó, ki rokonságra hivatkozik, ezt igazolni tartozik. Az egyetemi és akademiai tanulók az 1885—6. tanévtől fogva a díjpenzeket két részletben, január és június havában kapják. Folyamodványaik novemberben nyújtandók be a leczkekönyvek és a mult tanév bizonyítványaival felszerelve; májns-hó elején betérjesztendő a leczkekönyv újra és a folyó tanév bizonyítványai. *Kund Samu.*

B E L F Ő L D.

A dunáninneni egyházkerület közgyűlése. — Folyó hó 26. s 27. napjain Pozsonyban folyt le a jelzett közgyűlés, a szokottnál gyérebbe látogatva, a szokásos rendben.

25-én előzőleg megtartatott az előértekezlet és a gyámintézeti választmány ülése. — 26-án reggel 8 óraker templomba gyülekezett a közönség. Az ünnepély szónoka tiszt. Ebner Gusztáv járfalvai lelkész Galatb. VI., 9—10 alapján megtartotta jelesen kidolgozott, melegen előadott s így épülést előidézett beszédét. Megérdemelte azt a meleg köszönetet, melyet elnöklő superintendensünk a közgyűlés egyhangu helyeslése mellett mondott a derék papnak.

A gyűlés megalakultánál sajnosan nélkülöztök Ő nagymélt. **Szent Iványi Márton** kerületi felügyelőnk, kit betegsége hátráltatott a megjelenésben. — Főtisztelendő **Dr. Geduly Lajos** püspök 24. jelentését osztatlan figyelemmel végig hallgatva, vele kapcsolatban kimondatott, hogy evang. egyházunknak a főrendi házban törvényileg kimondott képviseltetését, mint a felekezeti jogegyenlőség valósulásának tanúságát örömmel üdvözli, jóllehet óhajtaná, hogy valamennyi püspökeink s ker. felügyelőink meghívattatnának, mit óhajt s remél is. — Nagy gondot okozott és még fog is okozni nemcsak kerületünknek, hanem egyházegyetemünknek is a nem felekezetünkbeli tanintézetekbe járó gyermekeink vallásos nevelése; ez ügynek egyetemes érvényű elintézését, rendezését az egyetemtől óhajtvá várjuk.

Leverő, hogy daczára a miniszteri rendeleteknek, az elkeresztelési és illetéktelen párbérszedési kérdések még napirendre kerülnek, azt meg senki sem értette, hogy az ily esetekre vonatkozó felterjesztésekre a miniszteriumtól még válasz sem érkezik.

Megbotránkozást idézett elő s méltán Libertiny, nyitrai kir. tanfelügyelő eljárása, ki a nélkül, hogy az egyházi hatósággal törődnék, kimegyen az egyes gyülekezetekbe, pl. Mijavára, Jabloniczra, Sággra, a hiveket összehívja, vagy mint Mijaván csak öt embert idéz a jelenlevő szolgabíró tekintélyével még magasabbá lett magas színe elé s az iskola és vagyonának átadására megkötö velők a szerződést. — Teljes igaza volt püspökünknek, midőn a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz intézett feliratában megróva ez eljárást, kimondja, „hogy ily módon a tanfelügyelő úr elszedheti nemcsak iskoláinkat, hanem paplakainkat sőt templomainkat is, mert 5—6 embert minden gyülekezetben találhat, kikkel az ily fajta szerződést megkötheti.“ — („Török-gazdalkodás“-ról, melyet egy helyi lap s a „Budapesti Hirlap“ is emleget, főtisztelendők egy szót sem szolt, s töle ily kifejezést senki sem hallott, az a tudósító fejében született s hozzá méltó.)

A turóci esperességnek, már a lapokban is emlegett indítványa, hogy a kerület valamely felső vidéki esperességében egy tónyelvű gymnasiumot emeljen és tartson fel a dunáninneni kerület, visszavonatott.

A Baldácsy alapítványi igazgatóság jegyzőkönyvének nyomán, midőn kerületünk örömmel veszi az alapítványnak végrendeletileg kitűzött czelokra szánt jövedelmének folyóvátételét, a viszonyok rendezettségének beálltával kívánatosnak mondja a tisztí fizetések leszállítását.

A papi vizsgáknál egyedül püspöki elnököt óhajtt. — A kormányt egyetemes gyűlésileg felszólítandónak tartja, hogy leirataiban ép úgy mint azt a testvér evang. reformált egyház főpásztorainál teszi, ne többé a superintendensi, hanem a már diplomatikussá lett püspöki czimzést használja.

A gyámintézet közgyűlése, melyet világi elnöke, tek.

Dohnányi Lajos úr, egy szeretet melegétől áthatott, szép beszéddel (jövő számban hozzuk) nyitott meg, a jubilaris évhez méltó eredményről örömmel értesült. — Részleteket nem hozunk fel, csak ennyit: a gyűjtés összege 1293 frt. 19 krt tesz; legkiválóbb emelkedést mutat, az elnökség dicséretére. Trencsén. — B.-Csabára sokan készülünk.

—y.

Népiskolai ügy Dunán túl. — A népiskolai ügyet szolgálni, bizonyára nem oly háladatos, mint a minő fontos foglalkozás. — Legjobban érzik ezt azok, kik népiskolai ügyek fölött valaha komolyan gondolkodtak. — Mennyiben nem háladatos? — taglalni nem óhajtom, csak jelezni kívántam. Hogy mennyire fontos? csak a népiskolai nevelés és oktatás célját kell emlékezetbe visszaidézni; a mi egy és ugyanaz mindenkor és mindenütt: A gyermek szívét és lelkét, eszét, erejét, akaratát és tehetőségét fejleszteni s azokat a jóban fogva tartani. Vagyis: az embernek az emberrelvéns nagy és nehéz munkáját megkönnyíteni, vele teljesíttetni. Erre szolgál az iskola mindazon eszközökkel, melyek időről időre a célhozjutást megkönnyítik, mert maguk is tökéletesbülnek.

Egyházunk, a prot. egyház főfontosságának ismerte nemcsak az egyházra, de egyéb kulturális célok tekintetéből is — minőt a felekezetek szinte teljesítenek — az iskolákat. Azért nagy gondot fordított rájuk. Legjobb szellemi erőit iskoláiban (főiskoláiban) alkalmazta; legnagyobb anyagi áldozatait ott értékesítette. És nem lőtt túl a célon. Mert egyházunknak, ha volt súlya a multban, ha volt erkölesi tekintélye, ha hatni tudott kifelé, ha minden kívülről jövő anyagi segély és támogatás nélkül, sőt saját javainknak tőlünk elvett, s idegen célokra lett felhasználása daczára is, fenn bírta magát tartani vészben és viharban egyiránt: köszönheti annak, hogy iskoláit jó karban tartotta, mindenkori véleménye, erős meggyőződése levén: az egyház veteményes kertje az iskola.

De ím a rohanó idő gyorsan előre halad, a mikor a fejlődni kívánó dolgokat, intézményeket átviszi a jelenből a jövőbe, míg a stabilismus törvényének hódolókat átugorja, visszahagyja. Egyházunk is azon ponton van, hogy választania kell e kettő között: Beéri-e a mult dicsőségével, s folyton azon merengve többet tenni nem kíván? Avagy pedig újabb áldozatok meghozatalával ismét első lenni óhajtt ott, hol a versenytársak megszorodtak?

Ha az első volna gondolatában, akkor, mert a világtörténet egyszersmind világitélet — hamar meghallaná a történet kérlelhetlen ítéletét: „a szerezseny megtette a magáét, a szerezseny mehet.“

De azt hiszem, nem ez van akaratában. A nevelés minden fokán javít, idomít. Így történt, hogy a legutóbbi dunántúli kerületi gyűlésen a népiskolai nevelés és oktatás előbbrevitele céljából újabb „tanterv“ fogadtatott el.

E tanterv kiterjeszkedik a nem magyarajku népiskolákra, a magyar nyelvet illetőleg külön, miről a mult elfelejtett intézkedni. Innen a nagy nehézség a magyarosodás ügyében. Ha ezelőtt csak 10—20 évvel ezt teszi a népiskolai oktatás és nevelés országszerte, mit ma dunántúli inítiál, holott pedig legkevésbébb szüksége rá, — a magyar kulturális szövetkezetek ezéja és utja sokban meg van könnyítve, sőt oly nagy mértékben szükség sincs rájuk.

Még egy érdeme e tantervnek: Belátván a tanítandó

tárgyak sokaságát, a tananyag nagy méreteit; tekintetbe véve a rövid időt, melylyel egy-egy szorgalmi év rendelkezik; tartván a túlterhelhetetés áldástalan következményeitől: a mire a neveléshöz értők eddig csak gondoltak, azt e terv megvalósítani készül. Értem a tantárgyak csoportosítását. Fősúly van fektetve a vallás, irás, olvasás és számvetésre; nem magyarajku iskolákban ezek mellett a magyar nyelv gyakorlati elsajátítására. A többi tantárgyak ezek körül csoportosítva kezelendők.

Természetesen ez a cél. — Meg tudjuk-e közelíteni a kitűzött célt, attól függ, minő kezek vezetik iskoláinkban a jövő reményeit? — Úgyes emberekkel könnyen célt érünk, ügyetlen kezek rontanak még azon is, mit a mult nagyobb fáradsággal előkészített.

Az iskolabajárók összege Dunántúl a tankötelesekhez viszonyítva ez évben következő arányokat tüntet fel: soproni felső egyházmegye 79.78%; soproni első egyházm. 98.62%; vasi közép egyházm. 77.64%; vasi felső egyházm. 95.86%; Kemenesalja egyházm. 91.36%; veszprémi egyházm. 96.24%; győri egyházm. 97.70%; fehér-komáromi egyházmegye 92.09%; somogyi egyházm. 82.29%; Tolna egyházm. 93.33%; Zala egyházm. 96.76%; Győr sz. kir. város 97.40%; Sopron sz. kir. város 99.55%; Kőszeg sz. kir. város 143; Komárom sz. kir. város 100; Ruszt sz. kir. város 100.

Átlag e kerületben iskolázott 91.91%.

Bognár Endre.

Nagyhonti esperesség. E lapok 32. számában a szept. közgyűlés lefolyásáról szóló tudósításhoz szolgáljanak kiegészítéül a következő az esperes nt. Lőrincsek János évi jelentéséből merített érdekesebb adatok. 32 egyházat számláló esperességünkben, Selmecz és Hodrusbánya kivételével befejeztetett a püspöki látogatás s nagy részt a püspök buzdításának köszönhető, hogy már hét egyházban gyakorlatban van időközönként a magyar istentisztelet. Egyik legújabb határozatunk kiterjeszti ezt Bakabánya, Báth és Teszér községekre is, a mi az egyházbeliek hazafias szellemével találkozik. — Építkezésre fordított a lefolyt évben összesen 17,566 frt. = Kegyadományok és hagyományok címén befolyt az esperesség területén: 2445 frt. — A népmozgalom a következő volt 1884-ben: Született 753 gyermek, eskettetett 245 pár, msghalt 639 és konfirmáltatott 396 egyén; e szerint a szaporodás 114 lélek.

A selmeczi kerületi Lyceum szerződése a kormányval még nem lévén megerősítve, az esperesség a folyó tanévre is megadja az egyik tanszék fentartásához szolgáló, 300 frtot meghaladó járulékat. S alapos reményünk van, hogy legalább ezen összeggel járul a jövőben, hogy ha ezt más alapon is szedné be, a közép iskolával kapcsolatos tanítóképző fentartásához. E téren versenyeznünk kell az állammal, a mely ponton ilyszerű intézetünkkel elbukunk, ott veszélyeztetve van egyházunk éltető gyökérszállainak egy részében. — Gyámintézeti célokra befolyt 105 frt; ezenkívül kapott a Leopoldianum 35 frt 60 krt s jubileumi pénztára 29 frt 85 krt. A szereteadományra ajánlatik Szárd, a mely kis község, jobbára önérejhől stylszerű csinos templomot épít. A tiszai egyházkerületnek azon indítványát, hogy az anyakönyveket az összes hazai egyházak magyar nyelven vezessék, esperességünk magáévá

tette annyival inkább, mert ezen indítvány nálunk egy évtized óta tény. Legközelebb kiderül, mennyiben teljesülnek „Sincerus“ óhajai a tisztujításra nézve, a melyeket az esperesség egyéb határozataival egy szuszra elmondott, elítélve előzetesen azokat, a kik személyes meggyőződésöknek lapok utján mernek eltérő kifejezést adni. Megvagyok egyébként győződve, hogy óhaját a legjobb indulat sugallta s semmi „zúgintentió és magánérdek“ nem vezeti, bár nagyoya talányos azon kijelentése, hogy az esperes nem mondott le „definitive“, holott pár sorral elébb azt mint választási rendszerünkben kifolyó tényt közli. *H. V.*

A pozsonymegyei esperesség folyó hó 18-án Alsó-Szeliben tartotta meg ez évi rendes közgyűlését, melyet, mint máskor is, aug. 17-én délután 5 órakor az esperesség tanügyi bizottságának gyűlése, aug. 18-án reggel pedig a lelkesi kar úrvacsorája előzött meg.

A napi renden levő tanácskozási pontok sorából kiemelendőknek, mert talán szélesebb körben is érdeklődésre találónak, ez alkalommal csak kettőt tartok, úgy mint: az esperes választást és esperességünk véleményét püspökeink új főrendiházi-tagságáról.

Esperesünk, nt. **Ritter Károly** úr hat évi mandatuma folyó év május havában lejárván, a tavali rendes gyűlés határozatából beküldött szavazatok a mostani gyűlés színe előtt felbontatván, kiderült, hogy valamennyi egyház, kivétel nélkül, ismét, volt érdemdús esperesünkre bizta ezen vezéri hivatalt azon hő kívánattal, hogy az Isten a következő hat év alatt is tartós egészségen kívül oly bölcs tapintattal támogassa és oly lankadatlan buzgósággal, valamint hangya-szorgalommal szerelje őt fel, mint a milyenel már az elmúlt hat év alatt is megengedte volt neki esperességünket kormányozni.

Püspökeink új főrendiházi tagsága felett pedig esperességünk saját nézetének akképen vélt leghelyesebb kifejezést adhatni, hogy ki mondotta: miszerint, bár sajnálja és az illető törvényezik egyik gyarló és hézagos intézkedésének tartja azt, hogy nem valamennyi püspökünk és kerületi felügyelőnk ruházza a főrendiházi tagságot: mindazonáltal a mi kerületünk kettős elnökségét ez új méltóság elnyerése alkalmából, tiszteletteljesen üdvözlő és Isten áldását kéri e minőségben is majdan kifejtendő működésére, mert ebben az oly hön óhajtott egyenjogúságunk majdan elérhetésének bárcsak egy, de mégis biztatóbb előrelépését látja.

— t — n.

Selmecz. — A Lyceum részére kért államsegély ügyében a magas kormány megbizottjával mélt. **Gö m ö r y O s z k á r** ministeri tanácsos úrral még a múlt évi november havában megállapított s felterjesztett szerződési tervezet még nincsen ugyan megerősítve, de a nagymélt. vallás s közoktatásügyi minister úr kegyes volt a múlt hó folyamában a Lyceum ügyében, nagys. s főtiszt. **Dr. Szeberényi Gusztáv**, m. kir. tanácsos s bányakerületi ág. h. ev. superintendens úrhoz a következő átiratot intézni:

23536 sz. Vallás s közoktatási magy. kir. minister!

Addig is, míg a selmeczbanjai ág. hitv. evang. főgymnásiumnak az 1883. évi XXX. t. cz. 47. §-a alapján államsegélyben részesítése iránt a közoktatási kormány és az oskolát fenntartó pártfogóság közt folyó tárgyalások végeredményhez vezetnének, tekintettel a selmeczai ág.

hitv. evang. főgymnásium kulturális s nemzeti missiójára, nevezett tanintézetnek a jövő 1885 6-iki tanévre 4000 frtnyi rendkívüli segélyt találtam engedélyezendőnek. Utasítottam ennél fogva a selmeczbanjai m. kir. adóhivatalt, hogy a fenn kitett összeget **Kachelmann Károly** lyceumi pénztáros kezeihez az általa aláírt, kellőleg bélyegelt s Nagyságod által láttamozott nyugtákra fele részben, azaz 2000 frttal folyó év szeptember elsején, fele részben pedig, tehát szintén 2000 frttal jövő 1886. évi febr. 1-jén fizesse ki.

Miről Nagyságodat f. évi június-hó 22-én 751. sz. alatt kelt felterjesztésére további szives eljárás végett, tisztelettel értesítem.

Budapest 1885, július 11-én. *Trefort.*

Ez, úgy hisszük, megnyugtató biztosítékul szolgál, hogy bár a szerződés még nincsen megerősítve, a nagymélt. miníster úr a Lyceum ügyét el nem ejtette, sőt — szabad remélünk, — kegyes lesz azt oly állapotba helyezni, hogy feladatának a felvidéken, mind tudományos oktatás, mind hazafias nevelés tekintetében. mert jobban felszerelve és ellátva, még inkább képes leend megfelelni.

A Brassóba távozó **Rombauer Emil** lyceumi tanár helyébe s más tantárgyak előadására meghivattak: **Király Ernő** s **dr. Cserey Adolf**, amaz a történelmi, ez a természet- s földrajzi tanszékre. *H. V.*

Sopron. Gyülekezetünket hónapok óta izgalomban tartja a temető kérdése. Régóta tudtuk ugyanis, hogy temetőnk, mely közvetlen főtanodánk mögött terül el (úgy hogy a halottas menet a lyceum főkapuján át és udvarán keresztül kénytelen útját a temetőbe venni) és úgy szólva már most a városon belül fekszik, soká eddigi helyén fenn nem állhat. És már mintegy három év előtt szóba hozatott a presbyteriumban, vajjon nem volna-e célszerűbb, ha a gyülekezet, be nem várva a városi hatóság beavatkozását maga kimondaná a temető bezáratását? Azonban látva a nagy felháborodást, melyet ezen kérdés a gyülekezet nagy zöménél, a gazdapolgárok körében felidézett, egyelőre ezen úgy a napi rendről levétetett. De ezzel csak siettettük a fenyegető veszélyt. Kezébe vette most az ügyet a városi főorvos és gyorsabban, mintsem hogy gondoltuk, már is itt volt a miniszterium leirata, mely temetőnknek bezáratását elrendelte. Nem csalódunk feltevésünkben, hogy az ügynek illetén való gyors elintézésére nagy befolyással volt ő felségének múlt év május havában történt látogatása, mely alkalommal, midőn ő felsége lyceumunkat is meglátogatta, kisérteben lévő személye körüli miniszter és egyéb főurak megütközésüket fejezték ki a felett, hogy a főtanoda közvetlen szomszédságában használatban lévő temető létezik. Nagy volt a gyülekezetben a felháborodás, melyet a miniszter leirata okozott, nevelte azt még különösen azon körülmény, hogy a katolikusok temetője legalább ép oly kedvezőtlen és a felhozott egészségügyi szempontból még jóval kedvezőtlenebb viszonyok közt van és mégis csak a mi temetőnk bezáratása lett elhatározva. Természetes, hogy a gyülekezet nem mulasztotta el e visszas állapot hangsúlyozásával a határozat ellen felírni és annak visszavételét kérelmezni. De a mit előre várni lehetett, megtörtént; felszólalásunknak hely nem adatott. Most a városi hatóság arra hivta föl a gyülekezetet, hogy záros idő alatt nyilatkozzék, vajjon szándékozik-e ismét felekezeti temetőt felállítani vagy pedig községi temetőt

álltassék! A mint e kérdés a presbyteriumban először tárgyalatott, a többség a felekezeti temető mellett nyilatkozott és ily értelmű javaslatot terjesztett a convent elé határozathozatal végett. Azalatt az izgatottság nőtt, az értelmesebb gyülekezeti tagok meg mindinkább azon meggyőződésre jutottak, hogy a kérdés még nincsen annyira megérlelve, hogy azt szavazás alá bocsátani lehetne és ámbár a conventi tagok nagy része (a néppárthoz tartozó gazdapolgárok, kik ebből is, mint fájdalom újabb időben mindenből pártkérdést csináltak) hajlandó lett volna azonnal az ügyben dönteni, mégis sikerült kivívni azt, hogy a kérdés behatóbb tanulmányozás végett visszatéssék a presbyteriumhoz. Ezek után a presbyterium egy számos tagokból álló temetőbizottságot küldött ki azon megbízással, hogy mind községi mind a felekezeti temető felállításának költségeit pontosan kiszámítva, valamint az egyik vagy a másik mellett szóló érveket megfontolva, tegyen javaslatot a presbyterium elé aziránt, valjon viszonyainkat tekintve felekezeti vagy községi temetőnek felállítása volna-e a conventnek ajánlható.

A bizottság lelkiismeretesen oldotta meg feladatát. — És miután terjedelmes munkálata a presbyterium elé terjesztetett, az, tekintve a felekezeti temető felállításának nagy költségét, mely legkevesebb 30,000 frtot tenne, és a gyülekezetnek úgyis felette aggasztó viszonyai közt (lévén az egyháznak már most 118,000 frtnyi adóssága) elviselhetetlen terhet róvna; az egyes ügyis túlságosan megterhelt gyülekezeti tagokra; tekintve a vegyes házások nagy számát, a korszellem követelményét stb. — most a községi temető mellett nyilatkozott. Kiváncsian nézett mindenki az ez ügyben összehívott conventi ülés kimenetele elé. Városzerte csak e kérdés körül forgott a beszélgetés és volt kapacitálás pro et contra.

A gyűlés napján rég nem látott nagy számban gyűltek össze a conventi tagok a lyceum nagy termében, melynek karzata zsúfolva megtelt kíváncsiakkal. A néppártbeli conventtagok teljes számban megjelentek, az intelligens és vagyonos polgárok is szép számmal jöttek, de már előre lehetett látni, hogy kisebb számban vannak, mert sokan még távol voltak a fürdőbken stb. Felette kellemetlen benyomást tett a néppárt vezérének a katolikus Dörflernek a karzaton való megjelenése, honnan tábornoki szemmel nézte jól instrualt hiveit. A gyűlés megnyitása után megindultak a beszédek. Hallottunk szép, átgondolt és alaposan okatolt beszédeket, melyek minden elfogulatlant meggyőzhettek volna arról, hogy a gyülekezet a jelen viszonyok közt, a felekezeti temető felállítása által nemcsak a korszellem követelményei, de még inkább saját jól felfogott érdeke ellen is vél. — De minden szó hiába való volt, — mert szavazásra kerülvén a dolog 62 a községi, 78 pedig a felekezeti temető mellett szavazott, és így ismét a jól szervezett néppárt győzött!

Elvben tehát a felekezeti temetőnek felállítása ki van mondva, — de valjon a lelkesedés akkor is még oly nagy leend, ha majd a kivitel áldozathozatalra fogja az egyeseket felhívni, mint a milyen most a szavazásnál volt, azt kötve hiszszük.

Az ügy tovább fejlődéséről annak idején értesítjük majd e lapunk t. olvasóit.

Soproni.

V E G Y E S E K.

— Lapunk jelen száma kissé megkésve kerül szives olvasóink kezeibe. Szolgáljon mentségül a szerkesztőnek nagymérvű elfoglaltsága. Bocsánat!

— A Luther-társaságra fizettek:

	alaphoz:		évdíjakban:
Simkovics Pál	2	frt. — kr.	. — frt.
Zsolnai D. Endre	2	" — "	. — "
Lavotha V.	2	" — "	. — "
Görgey Géza	1	" — "	. — "
Bartus Boldizsár	1	" — "	. — "
Szives adomány	1	" — "	. — "
Bonyhádi tanári kar	—	" — "	. 4 "
Nagy Sándor	1	" — "	. — "
Stiegler G.	2	" — "	. — "
XXXIII. kimutatás	1238	" 5 "	. 595 "
Vagyonösszeg	1250	frt. 5 kr.	599 frt.

Ez összeg a társaság javára a takarékpénztárban van elhelyezve.

A társaság eszméjét pártoló urakat tisztelettel kérem: sziveskedjenek megjelölni, hogy adományuk az alaphoz tőkésítve csatoltassék-e, vagy évdíj czimén irassék-e javukra, hogy a kimutatással való nyugtázás is e szerint szerkeszthetessék.

— A Luther-társaságra „gyűjtő iverk“ beküldését annál inkább kérem, mert az egyetemes gyűlés idején számolnom kell. Szerk.

— A magyarhoni e. e. e. gyámintézet központi bizottságának f. é. aug. 6-án tartott ülésében a gyámintézet 25 évi történetét tartalmazó monografia iránt intézkedett s a B.-Csabán okt. 4-én tartandó ünnepély programját elkészíté. Addig is míg a „Közlöny“ 8. száma mindenről tüzetesebben értesíti az evang. közönséget, e helyütt a vett hivatalos értesítés nyomán figyelmeztetjük az érdekletteket, hogy az esperesek szept. 15-ig főtiszt. **Czékus István** püspök úrhoz a jubiliáris ünnepélyen részt venni akarók nevét, czimét, vasútra szállási helyét tartalmazó jegyzéket beküldeni tartoznak. **Nt. Zelenka Pál** e. gy. jegyző úr pedig ugyanazon határnapig értesítendő, hogy egy-egy esperes a történeti monografia hány példányának elárusítására vállalkozik.

— A tiszakerületi ágost. hitv. evang. árvaház. Örömmel jelentjük, hogy ezen, 1883-ban, dicső reformatorunk Luther Márton 400-dos születésének emlékünnepe megnyitott intézet jelenleg tíz árvát lát el nemcsak hű ápolással és ruházattal, hanem azok neveléséről és tanításáról is gondoskodik. Az árvaház életbeléptetését leginkább a rozsnói egyháztagok áldozatkészsége tette lehetővé. **Alexy Vilmos** rozsnói polgár 3200 forintnyi alapítványt tett. Az 1884. évi vagyonállás tesz 15029 frt. 22 krt. Szaporodás a lefolyt évben 2351 frt. 35 kr. Bevétel 7739 frt. 16 kr., kiadás 7260 frt. 16 kr., pénzmaradvány 479 frt. Alapítványozó tagja van az intézetnek 20: még pedig egy 1000 frtos, négy 200 frtos, egy 150 frtos, tíz 100 frtos, négy 50 frtos. 49 rendes tag fizet 3 évre 6 forintot, 77 rendkívüli tag 3 évre 3 forintot. Az intézet felügyeletét és vezetését eszközli az igazgató választmány, melynek elnökei főtisztelendő **Czékus István** püspök és **Szontagh József** urak. A választmányt támogatja egy 12 személyből álló női bizottmány s egy felügyelőné. Isten áldása nyugodjék e vállalaton, mely már kezdetében is oly nagymérvű s áldásos működés forrását képezi.

— **Olvasókönyv** (A-B-Cz) az elemi népiskolák első osztálya számára. Írták: **Vas Mátyas** és **Sziklay Ferencz** szegedi tanítók. Ára 16 kr. Az írva-olvasás-tanítás összhangzatos lépcsőin előrehaladva a zsenge kornak megfelelő olvasmányok, kis versek és találós

kérdések keretéig, a kezünk közt levő művecske, nemcsak hogy megüti a mértéket, de kiállítására jutányos ára ajánló levele lévén, azt mi is a tisztelt közönség különösen a tanító urak figyelmébe ajánljuk.

— **Tanerökhöz és a Szülökhöz!** Hazánkban megkezdődnek a beiratkozások. Egy alkalom egy esztendőben. Azok, kik magyar nyelven magyar hazafiságot tanulhatnak, emlékezzenek meg az egykori Erdélyről, hol Besztercze-Naszód- és Szebenmegyékben alig van magyar iskola, hol az egész Fogarasmegyében összesen 2500 magyar ember lakik s a tanulók $\frac{9}{10}$ -ed része nem tud magyarul, hol Nagy-Küküllőmegyében 209 a nem-magyar iskolák száma, a magyaroké 14. Alsó-Fehérmegye 285 iskolája közül 52-ben hangzik a magyar szó, Kis-Küküllőmegye 127 iskolája közül 53-ban s Torda-Aranyosmegye 131 nem-magyar iskolája mellett 53 a magyar. Szilágymegye 300 iskolája közül $\frac{2}{3}$ -ad nem-magyar, Maros-Tordamegye 164 iskolája közül 150-ben nem-magyar a tanulás nyelve s Brassómegye területén csak 3 az oly gör. kel. tanító, ki magyarul jól tud! És emlékezzenek meg arról, hogy történelmileg Erdély egykor magyar volt! Az „Erdélyrészi Magyar Köz művelődési Egyesület” azt akarja, hogy legalább érzésben ismét az legyen. Magasztos céljára van is már 200,000 frt aláírása. De mi ez a fenti mérhetlen feladathoz? Tanítók és szülők! Egyesületünk bárca-könyvecskéi 10 kros adományok elfogadására vannak szánva, s ha a beiratkozások idejére 500 drb ily szelvényt tartalmazó nemzeti színű könyvecskéink kéznél volnának, egész lelkünköl hiszünk, hogy se szülő, se magyar tanuló nem lenne, ki — tudván a célt — erszényéből vagy perselyéből 10 krt megtagadna. Kérjük a tanintézetek és iskolák nemes lelkű igazgatóságát, fogadjanak el egy ily bárca-könyvecskét az erdélyrészi magyarság szent ügyéért! Kolozsvárt, 1885. augusztus 22. *Dr. Haller Károly* elnök. *Sándor József* titkár.

Pályázati jelentés. A „Magyar Háziasszony” szerkesztősege által f. é. május 24-én elbeszélésre hirdetett pályázatra beérkezett összesen 142 pályamunka, a mi fényes tanujele annak, mily széleskörű elterjedtségnek örvend e közkedveltségű lap. E pályaművek közül a pályabírák 41-et ítéltek kitüntetésre méltónak s ezek közül az első díjat (3 cs. kir. arany) Sikor Margit: „A szerelemről” című műve nyerte el. A második díjra két munka ajánlatott a pályabírák által, mint olyan, mely méltó a jutalomra. Mind a két műnek ismételt felolvasása után a „Magyar Háziasszony” kiadója arra határozta el magát, hogy a pályadíjakat egy további aranynyal megtoldja, úgy hogy már most mind a két munka második díjban részesíthető. A második díjat nyert munkák: 1. „Sophie.” Szerzője Farkas Mihályné sz. Kenessey Gizella. 2. Kádár Gazsi. Szerzője Ujlaki Antal. A pályanyertes művek közlése a „Magyar Háziasszony” októberi számaiban fog megkezdetni s e lap olvasónői már is feszülten várják azok megjelenését.

„Zbozné Zvuky“.

(Bachát Dánieltől.)

1.

Ha hitemnek csak az . . . .

Ha hitemnek csak az
Volna — nem több — haszna,
Hogy a világ ellen
Menedéket adna;

Ha szeretetemnek
Csak az volna haszna,
Hogy böhérimért
Esdni tanítana;

Ha reménységemnek
Csak az volna haszna,
Hogy balsorsba jutva
Tűrésre szoktatna;

Nyomaikon öket
Követném szívesen:
— Ámde hit, szeretet
És remény több nekem.

Jobb világnak arany
Tornáczába vezet,
És felemlé égig
A szent hit engemet.

Feleimmel békit,
Krisztussal összeköt
A szeretet s folyik
Éltem öröm között.

Keresztben, halálban
Vigasztalom nékem,
S harcban győzelemre
Segít reménységem.

Míg hát életemnek
Napja mosolyg felém:
Tudom, el nem hagyjak
Hit, szeretet, remény!

Petrovics Soma.

PÁLYÁZATOK.

A királylehotai (Liptóm.) ág. hitv. ev. egyház megüresedett tanítói állomására pályázatot hirdet. Pályázhatnak ev. vallású, tót nyelven tanítani képes, oklevéllel bírók, nem különben a magyar nyelvben jártasak. Lakása ez évben egy szobából álland, de jövő évben úgy az iskola mint tanítói lak fölépülvén, kedvezőbb lakhelyisége leend;

Fizetése: a családi pénztárból 105 frt., a tanítói alapítványból 200 frt. s így összesen 305 frt. évenkénti készpénz fizetés. — Ehhez 40 mázsa széna s minden tanulótól $\frac{1}{2}$ öl puha fa. Két darab zöldséges kertnek való föld. — Temetési funtkióért 50 kr. Hirdetésektől a hívek tetszése szerint. Kedvező siker esetében a megválasztott fizetése javítását remélheti.

Kötelessége leend a mindennaposokat ismétlősöket a törvényszabta tanrend szerint oktatni. A lelkésznek az egyházi szertartásoknál segédkezni, az éneket vezetni. Az állomás azonnal elfoglalható. Az okmányok alólírotthoz a legrovidebb idő alatt beküldendők.

K. - Lehota (póstahely) 1885. aug. 12.

Linczényi Lajos, ev. lelkész.

Az alsó-szelii ág. hitv. evang. iskolánál a másodtanítói állás megürülvén, annak betöltésére ezennel pályázatot hirdettetik.

Kötelességek: a három első osztály oktatása; az ismétlő iskolai oktatás felváltva a főtanítóval; minden harmadik héten a kántori teendők végzése.

Javadalmazás: 1) 250 frt az egyházi pénztárból negyedévi részletekben; 2) egy bútorozott szobából álló lakás (ágynemű nélkül); 3) $1\frac{1}{2}$ öl fa szobája fűtésére; 4) 2 öl fa a tanterem fűtésére; 5) minden gyermektől 50 kr. tandíj (tanulók száma 70—80); 6. ismétlő iskolásoktól 20 kr. tandíj; 7. felnőttek temetésén való megjelenésért 40 kr.

Tannyelv: magyar. Az állomás azonnal elfoglalandó. Pályázni kívánók felszerelt folyamodványukat f. é. szeptember 15-ig alólírotthoz küldjék be.

Alsó-Szeli (Pozsonymegye), 1885. évi augusztus 27-én.

Rásó Mihály, ev. lelkész.